

افت کیفیت آموزشی در ایران

فخرالدین آشتیانی

با شروع سال تحصیلی دوباره شادی و نشاط با حضور دانش‌آموزان عزیز در مدرسه و تعامل سازنده همراه با محبت و دلسوزی معلمان و مربیان به مدرسه برمی‌گردد و امر مقدس یاددهی و یادگیری آغاز می‌شود. به بهانه آغاز سال تحصیلی یادآوری چند موضوع که دغدغه اینجانب می‌باشد را عنوان می‌کنم. ابتدا به آماری از دفتر توسعه سازمان ملل متحد در خصوص رده‌بندی جدید توسعه یافته‌ترین کشورهای جهان می‌پردازم. براساس رده‌بندی موسوم به «شاخص توسعه انسانی» پیشرفته‌ترین کشورهای جهان را براساس سه فاکتور رفاه اجتماعی، کیفیت نظام آموزشی و کیفیت نظام بهداشت و درمان نشان می‌دهد. در این رده‌بندی تمامی همسایگان ما، امارات، عربستان سعودی، بحرین، کویت، ترکیه و عمان پیشرفت کرده‌اند، ایران با نزولی 6 پله‌ای مواجه شده است و از رتبه 70 به رتبه 76 سقوط کرده است و این در حالی است که امارات با 5 درصد صعود به رتبه 26 ارتقا یافته است.

این آمار نشان‌دهنده افت کیفیت آموزشی در نظام آموزش و پرورش ایران است و متأسفانه حرکتی در جهت اصلاح آن دیده نمی‌شود.

عوامل متعددی در این افت کیفیت نقش دارد که نمی‌توان در این نوشتار به همه آن عوامل پرداخت، ولی یکی از مهم‌ترین عوامل محور قرار نگرفتن مدرسه به عنوان مهم‌ترین رکن تعلیم و تربیت است. تا زمانی که مدیریت متمرکز بر اداره مدارس و تصمیم‌سازی‌های آن وجود داشته باشد متأسفانه شاهد افت کیفیت در مدارس خواهیم بود. مسوولان نظام آموزشی برای برون‌رفت از این مساله و جلوگیری از افت بیشتر باید تجدیدنظر اساسی در اداره کردن مدارس به شکل متمرکز داشته باشند و مدرسه را یک نهاد اداری تلقی نکنند و معلمان را کارمندی اداری تصور نکنند و اجازه دهند در چارچوب سیاست‌های کلی نظام، در تصمیم‌سازی‌ها مشارکت فعال داشته باشند.

دغدغه دوم اینجانب موضوع مهم عدالت آموزشی است که متأسفانه فاصله زیادی بین دهک‌های مختلف جامعه از نظر ارائه خدمات آموزشی به وجود آمده است که یکی از شاخص‌های ارزیابی آن نتایج کنکور است که نشان می‌دهد دهک‌های پایین‌ترین سهم را در ورود به دانشگاه و تحصیلات عالی دارند.

ضرورت دارد دولت و مجلس در جهت رفع کاستی‌های نظام آموزشی قدم‌های موثری بردارند و در جهت ارائه خدمات آموزشی با کیفیت برای همه اقشار جامعه سیاست‌گذاری کنند.

با توجه به اینکه عامل مهم توسعه در کشورها رشدیافتگی سرمایه‌های انسانی هست و نظام آموزشی نقش اساسی و مهم در برنامه توسعه کشورها دارد متأسفانه در سیاست‌های اعلام شده برنامه هفتم حتی يك جمله و يك عبارت درخصوص آموزش و پرورش وجود ندارد و این نشان‌دهنده این است که هنوز به اهمیت نظام تعلیم و تربیت و نقش آن در برنامه‌های توسعه واقف نیستیم، در حالی‌که اگر بخواهیم رشد 8 درصدی را در برنامه داشته باشیم مهم‌ترین نقش را باید به رشد و بالندگی نیروی انسانی بدهیم و این امر تحقق نمی‌یابد مگر اینکه پرداختن به ارتقای کیفیت در نظام آموزشی، ارایه خدمات با کیفیت به اقشار مختلف جامعه و رفع تبعیض در این مقوله را در راس سیاست‌های برنامه توسعه ببینیم.

وزیر اسبق آموزش و پرورش

شماره: 11 / 1401